

В.А. Шемчук, кандидат педагогічних наук,  
майор  
Національний університет оборони України  
імені Івана Черняхівського

## **ОБГРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО-СТРАТЕГІЧНОГО МИСЛЕННЯ ОФІЦЕРІВ**

*У статті розглядаються виокремлені автором педагогічні умови, що забезпечують системність розвитку професійно-стратегічного мислення офіцерів у Національному університеті оборони України.*

*Ключові слова: педагогічні умови, розвиток, мислення, офіцер.*

**Постановка проблеми.** Успішність управління військами під час бою неможливе без проникнення в сутність складної, швидко змінної бойової обстановки, без розкриття замислів противника, протиставлення йому своїх творчих, неочікуваних для ворога способів і прийомів ведення бойових дій. Тільки при правильному вирішенні цієї проблеми можна цілеспрямовано здійснювати підготовку військових управлінців, ефективно організовувати навчальний процес з метою розвитку їх практичного мислення, вміло підбирати і призначати офіцерів на посади, які відповідають їх здібностям.

Згідно концепції військової освіти в Україні, яка розроблялася відповідно до Конституції України та інших законодавчих актів України з питань оборони та національної безпеки, передбачається підготовка магістрів військового управління (МВУ) в Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського (НУОУ) – фахівців оперативно-тактичної ланки управління.

**Аналіз досліджень і публікацій.** Останні дослідження, що стосуються проблеми підготовки військових фахівців та розвитку у них професійно-стратегічного мислення, охоплюють також такі питання: визначення педагогічних умов підготовки майбутніх офіцерів до управлінської діяльності (О. Аксьонова, А. Афанасьєв, О. Торічний, В. Уліч); формування готовності майбутніх магістрів військово-соціального управління до управлінської діяльності (О. Бойко); педагогічних умов формування критичного мислення курсантів (О.Г. Марченко); процесу вдосконалення організаційних форм і методів навчання майбутніх офіцерів і оцінювання його результатів (Л. Боровик, В. Корнєшук, Ю. Сердюк, І. Томків, Ю. Юрчук); адаптації курсантів до навчальної та професійної діяльності (Г. Васильєв, С. Казьмірчук); розвитку управлінської компетентності майбутніх магістрів військового профілю (Т. Мацевко); формування педагогічної компетентності майбутніх магістрів військового управління (І. Чистовська); формування різних компонентів педагогічної культури майбутніх офіцерів (В. Гриньков, О. Гомонюк, С. Капітанець, Ю. Кудінов, В. Маслов, С. Морозов, В. Печенізький); психологічної діагностики професійної придатності управлінських кадрів (І. Шама); особистісно-орієнтованої підготовки військових фахівців (В. Ягупов); розвитку військової освіти України (М. Нещадим) та ін.

Відзначимо, що окремі аспекти дослідження інтелектуальної діяльності особистості, які тісно пов'язані з феноменом професійно-стратегічного мислення, були і є предметом досліджень у різних наукових галузях: філософії, психології, педагогіці, кібернетиці, логіці тощо. Так, загальні теоретичні підвалини розумової діяльності особистості було висвітлено в наукових працях зарубіжних (А. Анастасі, Дж. Брунер, Є. Боне, М. Вертгеймер, Дж. Гілфорд, Ж. Піаже) і вітчизняних (Г. Костюк, О. Леонт'єв, С. Рубінштейн, К. Славська та ін.) учених. Вивченню різних стилів мислення та пов'язаних із ними розумових стратегій особистості присвячені дослідження Б. Анан'єва, А. Брушлінського, П. Гальперіна, В. Зінченка, М. Кашапова, Ю. Кулюткіна, Б. Ломова, О. Тихомирова, Б. Теплова, М. Холодної.

**Метою статті** є теоретичний аналіз обґрунтування педагогічних умов розвитку професійно-стратегічного мислення офіцерів та виокремлення її особливостей.

**Виклад основних результатів дослідження.** Професійно-стратегічне мислення представляє собою різновид управлінсько-практичного мислення, який має свій зміст і структуру та характеризується своєрідністю формування та розвитку. Його цілеспрямоване формування здійснюється в ході військово-професійної підготовки курсантів, як майбутніх офіцерів – суб'єктів тактичної ланки управління в ВВНЗ, і набуває сформованості при безпосередній управлінській діяльності у військовій практиці, а розвиток відбувається в системі післядипломної освіти – в Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського та удосконалюється при отриманні управлінського досвіду на оперативно-тактичній ланці управління (ОТЛУ) в військах.

Проведений нами аналіз *розвитку професійно-стратегічного мислення майбутніх МВУ* дозволяє зробити висновок про те, що найбільш сприятливі умови для початку цілеспрямованого його розвитку в НУОУ створюються під впливом управлінського досвіду, здобутого безпосередньо у військах на командних посадах. Розвиток їх професійно-стратегічного мислення – це складний психічний процес удосконалення мисленнєвих процесів і набуття ними нової якості, що передбачає вдосконалення мисленнєвих операцій, поступове розширення змісту думки та виникнення нових форм і способів мислення, які необхідні для вирішення управлінських проблем і проблемних ситуацій у процесі реалізації посадових компетенцій як суб'єктів ОТЛУ.

*Основний напрям розвитку їх професійно-стратегічного мислення* – це ускладнення змісту та основних способів і форм мисленнєвих дій, які мають військово-професійне спрямування та набувають специфічних рис оперативно-тактичного мислення, та їх вдосконалення у процесі опанування військово-професійним досвідом управлінської діяльності на ОТЛУ. Усе це передбачає суттєву перебудову мисленнєвих процесів: перехід від оперування конкретними військово-професійними явищами та фактами до їх узагальненого сприйняття та осмислення, з'ясування законів,

закономірностей, принципів і стилів управлінської діяльності на ОТЛУ, тобто передбачає становлення його суб'єктом.

Розвиток мислення офіцерів передбачає наявність певних його *етапів*, який розпочинається на етапі набуття майбутніми офіцерами базової вищої освіти в ВВНЗ (це, як правило, “Бакалавр”, а інколи “Спеціаліст”), на якому формується управлінське тактичне мислення.

Його розвиток відбувається на другому етапі – на етапі набуття оперативно-тактичної освіти в НУОУ, коли випускники отримують освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр військового управління”.

Подальший розвиток професійно-стратегічного мислення відбувається в процесі навчання офіцерів в Інституті державного військово управління НУОУ, які в майбутньому будуть займатися управлінською діяльністю на оперативно-стратегічній ланці управління.

Отже, професійно-стратегічне мислення можна цілеспрямовано розвивати, надати йому нових якостей, рис, форм і способів. Наприклад, збільшити швидкість, оперативність і глибину, надати специфічного військово-професійного та управлінського спрямування, зробивши його більш системним і комплексним, конкретним і гнучким, позитивним і творчим. Усе це свідчить про те, що мисленню офіцерів можна навчити та його розвивати в процесі військово-професійної підготовки в системі вищої військово-професійної освіти.

Відповідно виникають **педагогічні умови**, які слід цілеспрямовано створювати та підтримувати для педагогічного забезпечення системного розвитку професійно-стратегічного мислення офіцерів, як майбутніх магістрів військового управління в НУОУ.

*Перша педагогічна умова.* Насамперед слід **створити професійно-орієнтоване навчальне середовище в НУОУ**, в якому, з одного боку, в наявності всі формальні організаційно-педагогічні умови для розвитку їх професійно-стратегічного мислення, а з іншого – само професійно-орієнтоване навчальне середовище має стимулювати, підштовхувати, а інколи і “провокувати” слухачів до розвитку свого професійно-стратегічного мислення. Серед них обов'язково необхідною умовою є навчально-методичне забезпечення вивчення військово-спеціальних дисциплін, зміст яких безпосередньо спрямовано на розвиток професійно-стратегічного мислення слухачів як майбутніх суб'єктів ОТЛУ. Навчально-методичне забезпечення вивчення військово-спеціальних дисциплін має обов'язково включати:

чітку цільову настанову, яка має бути зрозумілою слухачам і мотиваційно насиченою та орієнтованою для них;

змістовну частину, яка має відповідати майбутнім управлінським функціям МВУ, враховувати специфіку роду військ і майбутнє посадове призначення, забезпечувати розвиток управлінської культури та компетентності як суб'єктів управління та ОТЛУ;

методичну частину, яка має містити зрозумілі та зручні методи, методики, технології та засоби вивчення слухачами військово-спеціальних

дисциплін; серед них обов'язково мають бути такі, які дають можливість реалізовувати самоменеджмент слухачів у навчальній діяльності;

управлінська спрямованість – наявність професійно орієнтованого навчального матеріалу, який має корелюватися з майбутньою управлінською діяльністю випускників командно-штабного інституту застосування військ (сил) НУОУ;

наявність творчих квазіуправлінських завдань різної складності для самостійної роботи слухачів – від типових і шаблонних до нестандартних і комплексних;

бібліографічна забезпеченість – це наявність списку основної та додаткової літератури, використовуючи який слухачі можуть опановувати програмний матеріал, а також вдосконалювати свої управлінські здібності, творчо розвивати мисленнєві процеси, розширяти свій професійно-стратегічний кругозір, менеджерську культуру.

*Друга педагогічна умова стосується змісту управлінської підготовки слухачів*, який, з одного боку, має враховувати цілі, завдання, принципи та специфіку їх майбутньої управлінської діяльності на оперативно-тактичній ланці управління, а з іншого – безпосередньо сприяти розвитку їх професійно-стратегічного мислення як майбутніх суб'єктів цієї ланки управління. При цьому зміст навчального матеріалу та методика його вивчення слухачами має стимулювати формування нових способів і форм мислення та вдосконалення наявних способів мислення як суб'єктів управління.

*Третя педагогічна умова – це професійно орієнтовані методики та дидактичні технології проведення навчальних заходів з слухачами, які мають цілеспрямовано стимулювати розвиток і вдосконалення їх мисленнєвих процесів* зі врахуванням вікових особливостей, військово-професійного та управлінського досвіду, майбутніх кар'єрних перспектив як суб'єктів ОТЛУ. Найголовніше у методичній складовій – це слід обов'язково передбачувати розвиток специфічних форм і способів, рис і якостей мисленнєвих процесів, які власне характерні для професійно-стратегічного мислення офіцерів на оперативно-тактичній ланці управління. Це, безумовно, шлях від наукового та теоретичного мислення до практично-управлінського – професійно-стратегічного – мислення, що характерне для офіцерів, які обіймають посади на ОТЛУ. Але таке мислення ґрунтується насамперед на теоретичному мисленні, тобто без теоретичного мислення немає практичного – професійно-стратегічного – мислення МВУ. У зв'язку з цим зміст управлінської підготовки слухачів і методики їх вивчення слухачами мають стимулювати водночас розвиток як теоретичного, так і управлінського видів мислення.

Для цього у методичній складовій розвитку професійно-стратегічного мислення майбутніх МВУ мінімум мають бути чотири основних способи їх навчання:

1. Навчання принципам, які доцільно застосовувати для кращого засвоєння управлінських понять, тобто стимулювати слухачів до заучування

загальних управлінських принципів, правил та алгоритмів, які використовуються в управлінській діяльності на оперативно-тактичній ланці управління. Таке навчання потрібне на початковому етапі військово-професійного навчання слухачів у НУОУ, коли необхідно навчити їх шаблонним професійним діям для розв'язання типових задач і завдань управлінської діяльності як суб'єктам оперативно-тактичної ланки управління.

Водночас слід наголошувати, що такий спосіб навчання – не найкращий, але вкрай необхідний на початковому етапі набуття слухачами оперативно-тактичної освіти в НУОУ. Він застосовується насамперед у процесі вивчення таких навчальних дисциплін як “Історія воєнного мистецтва”, “Оперативне мистецтво”, “Загальна тактика”.

2. Навчання на прикладах використовується, як правило, для кращого запам'ятовування стереотипного навчального матеріалу. Тут насамперед засвоюються відношення, зв'язки, взаємозв'язки та залежності, а також типові стандартні управлінські дії, які існують в управлінській діяльності на ОТЛУ та на які спирається професійно-стратегічне мислення офіцера. Для навчального аналізу та ухвалення управлінського рішення даються такі приклади, які розвивають мисленнєві процеси слухачів, допомагають їм з'ясувати суттєві управлінські властивості та відношення в:

- оперативному мистецтві Сухопутних військ;
- тактиці механізованих (танкових) частин (з'єднань);
- управлінні військами та службою штабів;
- управлінні повсякденною діяльністю частин, з'єднань, об'єднань;
- управлінні повсякденною діяльністю механізованих (танкових) частин;
- управлінні з'єднаннями (частинами) родів військ, спеціальних військ тощо.

Такі конкретні приклади управління у Сухопутних військах та їх частинах (з'єднаннях), з одного боку, формують у слухачів нові мисленнєві процеси, а з іншого – розвивають мисленнєві процеси, що здійснюється шляхом ототожнення, аналізу, синтезу, виокремлення. Для цього найбільш підходять такі навчальні дисципліни, як “Управління військами та служба штабів”, “Управління повсякденною діяльністю частин, з'єднань, об'єднань”, “Оперативне мистецтво Сухопутних військ”, “Тактика механізованих (танкових) частин (з'єднань)”, “Управління повсякденною діяльністю механізованих (танкових) частин”, “Управління з'єднаннями (частинами) родів військ. Спеціальних військ та забезпечення”. Тут позитивом є те, що слухачі самі виявляють певні властивості та відношення різних управлінських явищ у процесі реалізації управлінських функцій як суб'єкти оперативно-тактичної ланки управління.

3. Навчання творчим способам мислення – для вдосконалення мисленнєвих процесів – абстрагування, узагальнення, конкретизації, типізації, а також для формування нових операціональних структур мислення, які характерні для вирішення нетипових управлінських задач і завдань на ОТЛУ. Для цього доцільно використовувати комплексні

квазіуправлінські завдання, які мають бути складені на принципах міжпредметних зв'язків. Вони в процесі розвитку професійно-стратегічного мислення мають утворювати та стимулювати всі розумові операційні вміння, навички та здатності. Зокрема такі:

розвивати здатність бачити загальне та конкретне в управлінських проблемах і проблемних ситуаціях та ОТЛУ взагалі та в конкретних видах і родах військ, зокрема;

розвивати здатність до емпатії, рефлексії і саморефлексії як суб'єкта управління;

розвивати здатність орієнтуватися в складних ситуаціях управлінської діяльності;

розвивати здатність слухача змінюватися й удосконалюватися в процесі прийняття та ухвалення запропонованих рішень.

Таким чином, квазіуправлінське завдання визначимо як вид навчального завдання, що відтворює умови майбутньої управлінської діяльності слухачів. Ці завдання мають бути спрямовані, насамперед, на розв'язання професійно-стратегічних проблемних ситуацій. Їх зміст і методика розв'язання мають передбачати актуалізацію всіх їх мисленневих процесів слухачів як суб'єктів ОТЛУ:

врахування загальних управлінських принципів, правил та алгоритмів, які характерні взагалі для управлінської діяльності у військовій сфері та зокрема специфічні управлінські принципи, правила та алгоритми, які характерні для ОТЛУ;

ототожнення, аналізу, синтезу, виокремлення конкретних управлінських проблем і ситуацій, які характерні для ОТЛУ;

абстрагування, узагальнення, конкретизації, типізації конкретної управлінської проблеми та ухвалення оптимального рішення.

Такі квазіуправлінські дії покликані активізувати основні психічні механізми, які забезпечують розвиток професійно-стратегічного мислення офіцерів. Такі завдання доцільно системно використовувати на випускному курсі, а епізодично, як прийом навчання, і на першому курсі.

4. Самонавчання, основу якої складає самоменеджмент слухачів у навчальній діяльності, оскільки вікові особливості, особистий навчальний, військово-професійний та управлінський досвіди сприяють свідомому їх перетворенню на суб'єктів навчальної діяльності, позитивно впливають на внутрішньомотивоване ставлення до набуття оперативно-тактичної військової освіти та майбутніх кар'єрних управлінських перспектив.

Методика самоосвіти та її зміст мають включати всі три попередні способи мислення, оскільки вони формують культуру навчальної діяльності та основу розвитку професійно-стратегічного мислення слухачів. *Самоменеджмент* слухачів у навчальній діяльності ми вважаємо одним із основних педагогічних умов розвитку їх професійно-стратегічного мислення, оскільки:

по-перше, за навчальним планом підготовки офіцерів відводиться багато годин на самостійну роботу, яка має бути і змістовно, і методично забезпечено з боку викладачів;

по-друге, наявність цієї педагогічної умови означає, що в навчальному процесі НУОУ є два головних суб'єкта – слухачі та педагоги, між якими мають існувати суб'єкт-суб'єктні взаємини, а навчальна діяльність слухача не менш важлива, ніж викладання педагога;

по-третє, безпосереднє забезпечення навчання офіцерів протягом життя не можливе без культури навчальної діяльності, надійним механізмом реалізації якої є їх самоменеджмент у навчальній діяльності;

по-четверте, життєвий, військово-професійний, управлінський і навчальний досвід слухачів як офіцерів, а також їх інтелектуальний і методичний потенціали, з одного боку, зумовлюють необхідність їх актуалізації, а з іншого – дозволяють успішно реалізовувати різні методики та технології їх самоменеджменту.

Під методикою самоменеджменту слухачів у навчальній діяльності ми розуміємо сукупність таких управлінських дій і операцій, які забезпечують їх самостійність і суб'єктність у навчальній діяльності, сприяють актуалізації потенціалів і здатностей, спрямованих на управління ними своєю навчальною діяльністю та самоосвітою в процесі набуття оперативно-тактичної освіти.

Самоменеджмент слухачів має такі складові цільово-мотиваційний, змістовний, організаційно-методичний, контрольню-оцінювальний і суб'єктний.

Цільово-мотиваційна складова сприяє усвідомленню слухачами своєї суб'єктності в навчальній діяльності та необхідності актуалізації в ній своїх здатностей і потенціалів для успішного набуття оперативно-тактичної освіти, внутрішньо вмотивовує їх до навчальної діяльності.

Змістовна складова складає підвалини самоменеджменту, оскільки містить знання основ і методик навчальної та самоосвітньої діяльності, що складає культуру навчальної діяльності.

Організаційно-методична складова забезпечує свідоме управління слухачем своєю навчальною діяльністю та самоосвітою, оптимально-адаптивне нарощування самоуправлінських функцій, вдосконалення основних методів, методик, технологій і форм навчальної та самоосвітньої діяльності.

Контрольно-оцінювальна складова орієнтована на реалізацію суб'єктного потенціалу слухачів шляхом актуалізації їх саморефлексії, самооцінки та самоконтролю власної успішності в навчальній діяльності.

Суб'єкта складова самоменеджменту забезпечує саморегуляцію і самодетермінацію навчальної діяльності та самоосвіти слухачів як їх суб'єктів.

Ця педагогічна умова сприяє реалізації провідного принципу суб'єктно-діяльнісного підходу до розвитку професійно-стратегічного мислення слухачів – це їх автономність і самостійність у навчальній діяльності чи навчальна суб'єктність. Провідне правило цього принципу передбачає сприйняття слухача як суб'єкта творчої навчальної діяльності. Завдання педагогів – створити такі організаційно-педагогічні умови в процесі

навчання, які стимулюють прояв суб'єктних якостей слухачів. Основними психічними механізмами тут є самоактуалізація, саморозвиток, саморефлексія, самодетермінація та саморегуляція слухачами своєї навчальної діяльності та, відповідно, своїх мисленнєвих процесів.

Отже, враховуючи той факт, що будь-яка свідомо діяльність здійснюється за допомогою активних мисленнєвих процесів, відповідно існує позитивна кореляція між навчальною діяльністю слухача та його самоменеджментом у цій діяльності, то можна зробити висновок про те, що самоменеджмент слухача в навчальній діяльності – це центральна ланка, на яку можна спиратися у розвитку професійно-стратегічного мислення слухачів як майбутніх суб'єктів ОТЛУ.

*П'ята педагогічна умова* – це забезпечення міжпредметних зв'язків між навчальними дисциплінами, оскільки слухачі вивчають біля 46 навчальних дисциплін переважно військово-спеціального спрямування. Серед цих дисциплін найбільш інтегральними є “Психолого-педагогічні аспекти діяльності військового керівника”, “Історія воєнного мистецтва”, “Оперативне мистецтво”, “Загальна тактика”, “Управління військами та служба штабів”, “Управління повсякденною діяльністю частин, з'єднань, об'єднань”, “Оперативне мистецтво Сухопутних військ”, “Тактика механізованих (танкових) частин (з'єднань)”, “Управління повсякденною діяльністю механізованих (танкових)”, “Управління з'єднаннями (частинами) родів військ. Спеціальних військ та забезпечення”, військове стажування, КШН і розробка кваліфікаційної роботи, які безпосередньо сприяють розвитку їх професійно-стратегічного мислення.

Основні міжпредметні зв'язки між цими навчальними дисциплінами мають бути спрямовані на:

встановлення поняттєво-термінологічного міжпредметного зв'язку, які складають основу управлінської культури майбутніх МВУ та мисленнєвих процесів як суб'єктів ОТЛУ;

розвиток військово-професійних і управлінських знань, навичок, умінь і здатностей, як основи управлінської компетентності, що представляє, з одного боку, результат мисленнєвих процесів, а іншого – мисленнєвий процес;

використання міжпредметного матеріалу для продукування мисленнєвих процесів, які складають основу управлінської діяльності.

Одним із універсальних методичних форм забезпечення міжпредметних зв'язків є квазіуправлінські завдання, зміст і методика розв'язання яких має враховувати наявність системних знань, практичних навичок, умінь і здатностей з усіх вищеперахованих військово-спеціальних дисциплін.

Дотримання цих педагогічних умов забезпечує розвиток професійно-стратегічного мислення в офіцерів, що представляє вдосконалення ними військово-професійних і управлінських знань, навичок і вмінь, а також здатностей щодо розв'язання управлінських проблем і завдань в управлінській діяльності на ОТЛУ.

**Висновки:** В управлінській діяльності значення професійно-стратегічного мислення важко переоцінити, оскільки воно виступає як її



невід’ємна частина на всіх етапах організації та здійснення. Особливий інтерес представляє його роль у вирішенні професійних завдань, питань стратегічного характеру, проблемно-управлінських ситуацій, які постійно висувуються перед військовим керівником під час проходження військової служби на посадах ОТЛУ. Вирішення управлінських завдань відкриває для військового управлінця щось нове, невідоме – нові знання, нові можливості та перспективи. Особливе значення для військового керівника має ухвалення управлінських рішень, спрямованих на удосконалення активної роботи військового колективу, якими управляє даний керівник. Пошук найбільш ефективних управлінських рішень іноді буває дуже важким і складним, тому мисленнєва діяльність, як правило, діяльність активна, потребує (вимагає) зосередженої уваги, терпіння, оскільки процес мислення – це завжди процес не тільки пізнавальний, але й емоційно-вольовий.

Нами з’ясовано, що єдність професійної освіти і військового виховання майбутніх МВУ має розпочинатися з визначення й постановки чітких цілей, які поєднують усі компоненти навчально-виховного процесу ВВНЗ і зумовлюють загальну спрямованість педагогічної системи підготовки фахівців оперативно-тактичної ланки управління щодо розвитку у них професійно-стратегічного мислення.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Адаптивне управління: сутність характеристика, моніторингові системи: [колективна монографія] / Г.В. Єльнікова, Т.А. Борова, О.М. Касьянова, Г.А. Полягова та ін. / За заг. ред. Г.В. Єльнікової. – Чернівці : Технодрук, 2009. – 572 с.
2. Аксьонова О.М. Особливості реалізації системи підготовки майбутніх офіцерів до соціально-психологічної діяльності / О.М. Аксьонова // Наука і освіта. – 2002. – № 2. – С. 69–70.
3. Бабичев П.Н. Революция в военном деле и формирование тактического мышления командиров подразделений (по опыту Сухопутных войск): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / П.Н. Бабичев. – М., 1967. – 175 с.
4. Жиленко М.В. Педагогічні умови вдосконалення професійної підготовки у вищому військовому навчальному закладі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / М.В. Жиленко; Київ. пед. ін-т іноземних мов. – К., 1993. – 19 с.
5. Надлер Д. Мышления полного спектра: [текст] / Дж. Надлер, Ш. Хибино, Дж. Фаррелл; [пер. с англ.; худ. оформ. М.В. Драко]. – Мн. : ООО «Попурри», 2001. – 464 с.
6. Овчинникова И.В. Влияние самостоятельности мышления специалиста управленческого профиля на решение многовариантных задач: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.03 / И.В. Овчинникова; Тверской областной институт усовершенствования учителей. – Тверь, 2006. – 196 с.
7. Юрчук Ю.Г. Педагогічні умови розвитку культури учіння майбутніх офіцерів внутрішніх військ МВС України: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 20.00.02 / Ю.Г. Юрчук; Нац. акад. прикордон. військ України ім. Б. Хмельницького. – Хмельницький, 2000. – 18 с.
8. Ягунов В.В. Військова дидактика: [навч. посіб.] / В.В. Ягунов. – К.: ВПЦ «Київський ун-т», 2000. – 400 с.

В.А. Шемчук, кандидат педагогических наук,  
майор  
Национальный университет обороны  
Украины имени Ивана Черняховского

## **ОБОСНОВАНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-СТРАТЕГИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ ОФИЦЕРОВ**

*В статье рассматриваются выделенные автором педагогические условия профессионально-стратегического мышления офицеров в Национальном университете обороны Украины.*

*Ключевые слова: педагогические условия, развитие, мышление, офицер.*

V. Schemchuk, Candidate of Pedagogic  
Sciences, major  
National Defence University of Ukraine named  
after I. Cherniakhovskiy

## **THE GROUND OF PEDAGOGICAL TERMS FOR DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL STRATEGIC THINKING FOR OFFICERS**

*In the article the certain an author pedagogical terms of the professional strategic thinking of officers are examined in National university of defensive of Ukraine.*

*Keywords: pedagogical terms, development, thinking, officer.*